Europos Parlamentas
2019-2024

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

2022/2139(INI)

10.1.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl prostitucijos reglamentavimo ES: jos tarpvalstybinis poveikis ir poveikis lyčių lygybei ir moterų teisėms
(2022/2139(INI))

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

Pranešėja: Maria Noichl

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 8

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl prostitucijos reglamentavimo ES: jos tarpvalstybinis poveikis ir poveikis lyčių lygybei ir moterų teisėms
(2022/2139(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 1948 m. Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 4 ir 5 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 1949 m. Jungtinių Tautų konvenciją dėl kovos su žmonių prekyba ir trečiųjų asmenų išnaudojimu prostitucijos tikslams,

– atsižvelgdamas į 1979 m. Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims 6 straipsnį, kuriuo siekiama panaikinti visų formų prekybą moterimis ir išnaudojimą prostitucijos tikslais,

– atsižvelgdama į 2000 m. Palermo protokolą dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo ir baudimo už vertimąsi ja, kuriuo papildoma 1998 m. Jungtinių Tautų konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą,

– atsižvelgdamas į JT specialiojo pranešėjo prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, klausimais darbą,

– atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 14 d. Komisijos komunikatą dėl 2021–2025 m. ES kovos su prekyba žmonėmis strategijos (COM(2021)0171) ir į 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2002/629/TVR[1] (Kovos su prekyba žmonėmis direktyva),

– atsižvelgdamas į savo 2014 m. vasario 26 d. rezoliuciją dėl seksualinio išnaudojimo ir prostitucijos ir jų poveikio lyčių lygybei[2],

– atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 20 d. JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto bendrąją rekomendaciją Nr. 38 dėl prekybos moterimis ir mergaitėmis pasaulinės migracijos aplinkybėmis,

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 10 d. Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) ataskaitą „Paklausos, kuria skatinama prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais mažinimas“ (angl. „Discouraging the demand that fosters trafficking for the purpose of sexual exploitation“),

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. vasario 10 d. rezoliuciją dėl Direktyvos 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos įgyvendinimo[3],

[1] OL L 101, 2011 4 15, p. 1.
[2] OL C 285, 2017 8 29, p. 78.
[3] OL C 465, 2021 11 27, p. 30.

– atsižvelgdamas į 2014 m. balandžio 8 d. Europos Tarybos rezoliuciją „Prostitucija, prekyba žmonėmis ir šiuolaikinė vergovė Europoje“,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto pranešimą (A9–0000/2023),

A. kadangi daugėja prostitucijos, išnaudojimo ir prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais atvejų; kadangi tai yra su lytimi susiję pasaulinio masto reiškiniai, darantys poveikį labiausiai marginalizuotiems mūsų visuomenės nariams, o didžioji dalis į prostituciją įtrauktų žmonių yra moterys ir mergaitės, o beveik visi sekso paslaugų pirkėjai yra vyrai;

B. kadangi tarptautiniu mastu priimta formuluotė, vartojama daugumoje teisiškai privalomų dokumentų, yra moterų prostitucija ir prostitucija;

C. kadangi skirtingos su prostitucija susijusios reglamentavimo priemonės daro skirtingą poveikį lyčių lygybei;

D. kadangi prostitucija užsiimančios moterys patiria didesnį smurtą ir išnaudojimą nei moterys vidutiniškai;

E. kadangi valstybių narių ir ES politikos pagrindas turi būti visų asmenų fizinės neliečiamybės užtikrinimas ir lygybės bei pagarbos moterų teisėms užtikrinimas;

F. kadangi prostitucija ir organizuotas nusikalstamumas, pvz., prekyba žmonėmis, yra glaudžiai susiję;

G. kadangi žmones užsiimti prostitucija skatina daug veiksnių, įskaitant skurdą, socialinę atskirtį ir migrantų kilmę;

H. kadangi prostitucija turi tarpvalstybinį poveikį ir daro poveikį moterų teisėms ir lyčių lygybei; kadangi prostituciją reglamentuojančių teisės aktų skirtumai ES yra naudingi prekiautojams žmonėmis ir organizuoto nusikalstamumo tinklams; kadangi visos valstybės narės turi teisinę pareigą varžyti prekybą žmonėmis ir organizuotą nusikalstamumą ir juos nutraukti;

Valstybių narių palyginimas

1. pažymi, kad prostitucijos reglamentavimo metodai visoje ES skiriasi, ir orientuojamasi į tris pagrindinius šios sistemos komponentus: į prostituciją įtrauktus asmenis, sekso paslaugų pirkimą (t. y. paklausą) ir sąvadavimą; pabrėžia, kad skirtingi įstatymai daro skirtingą poveikį prostituciją užsiimančioms moterims, jų teisėms, moterų teisėms apskritai, lyčių lygybei, paklausai, visuomenei ir kaimyninėms šalims;

2. apgailestauja, kad įvairiose šalyse trūksta patikimų, tikslių ir palyginamų duomenų;

Reali prostitucijos padėtis

3. pažymi, kad prostitucija užsiimančios moterys patiria didesnį smurtą nei moterys vidutiniškai; atkreipia dėmesį į 2019 m. Vokietijos federalinės šeimos reikalų, vyresnio

amžiaus piliečių, moterų ir jaunimo ministerijos tyrimą, pagal kurį 41 proc. apklaustų prostitucija užsiimančių moterų patyrė fizinį ar seksualinį smurtą (arba abu);

4. atkreipia dėmesį į šio tyrimo išvadas, susijusias su prostitucija užsiimančių moterų patirtimi ir su prievartos naudojimu vaikystėje ir paauglystėje;

5. pabrėžia, kad sutikimas gali būti duodamas laisva valia tik tada, kai tarp susijusių asmenų nėra galios disbalanso; kartu pažymi, kad žmonėms gali būti labai sunku suvokti, kad jie yra aukos, ypač kai jie nežino savo teisių, ir primena smurtinių santykių dinamiką;

6. pažymi, kad dėl COVID-19 pandemijos pablogėjus socialinei ir ekonominei padėčiai padaugėjo visų formų prievartos ir smurto prieš moteris, įskaitant prostituciją; įspėja, kad šią padėtį dar labiau pablogins dabartinė energetikos ir pragyvenimo išlaidų krizė;

7. pabrėžia, kad Europos Parlamentas savo 2014 m. vasario 26 d. rezoliucijoje dėl seksualinio išnaudojimo ir prostitucijos ir jų poveikio lyčių lygybei pripažino, kad prostitucija ir seksualinis išnaudojimas yra žmogaus orumo pažeidimai, prieštarauja žmogaus teisių principams, pvz., lyčių lygybei, ir todėl prieštarauja Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos principams; primena, kad savo 2022 m. liepos 5 d. rezoliucijoje dėl moterų skurdo Europoje jis apibrėžė prostituciją kaip sunkią smurto ir išnaudojimo formą[4];

Poveikis prostitucija užsiimančioms moterims

8. smerkia tai, kad prostitucija užsiimančioms moterims trūksta teisinio saugumo dėl jų kriminalizavimo, o tai reiškia, kad jos susiduria su nuolatine policijos ir teisminio persekiojimo grėsme, yra papildomai pažeidžiamos ir stigmatizuojamos, o tai neigiamai veikia jų sveikatą, todėl joms sunku susisiekti su paramos tarnybomis ir jos neturi galimybės naudotis pagrindinėmis teisėmis; apgailestauja dėl to, kad tuo pat metu klientai, viešnamių savininkai ir prekiautojai žmonėmis dažnai lieka nenubausti;

9. atkreipia dėmesį į neigiamas sąvadavimo ir sekso paslaugų pirkimo dekriminalizavimo pasekmes, dėl kurių, akivaizdžiai normalizuojant šią veiklą visuomenėje, daugėja prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais atvejų ir nuslepiama, kad realiai prostitucija yra susijusi su prievarta, manipuliavimu, smurtu ir išnaudojimu, kai pasinaudojant kalbos įgūdžių stoka, pažeidžiamumu ir nesaugia ekonomine padėtimi moterys įtraukiamos į prostituciją ir nebegali iš jos ištrūkti; apgailestauja dėl to, kad net prostitucijos, sąvadavimo ir sekso paslaugų pirkimo legalizavimas nereiškia, kad prostitucija užsiimančių moterų stigmatizacija bus panaikinta;

10. palankiai vertina tai, kad vis daugiau šalių pradeda taikyti ir įgyvendina Šiaurės šalių lygybės modelį; remia feministines šio modelio kūrimo aplinkybes ir jo tikslą pasiekti lyčių lygybę, taip pat atkreipia dėmesį į teigiamą šio modelio poveikį prostitucija užsiimančių asmenų teisėms ir kovai su prekyba žmonėmis;

Paklausa

[4] Priimti tekstai, P9_TA(2022)0274.

11. pažymi, kad prostitucija ir prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais egzistuoja tik dėl to, kad yra jų paklausa;

12. pažymi, kad dekriminalizuojant sąvadavimą ir sekso paslaugų pirkimą didėja paklausa, suteikiama daugiau galių paklausai ir normalizuojamas sekso paslaugų pirkimas; pabrėžia, kad prostitucija užsiimančių žmonių, ypač moterų, stigmatizacija vis dar tebėra labai gaji;

Prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais poveikis

13. yra susirūpinęs dėl to, kad prostitucijos legalizavimas skatina teisines struktūras, už kurių prekiautojai žmonėmis gali pasislėpti;

14. pabrėžia, kad prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais didėja dėl didelės paklausos; atkreipia dėmesį į tai, kad tai ypač akivaizdu šalyse, kuriose taikomas liberalus reglamentavimo modelis, o šalys, kurios laikosi tokių metodų kaip Šiaurės šalių ir lygybės modelis, šiuo tikslu nebėra didelės prekybos žmonėmis rinkos;

Tarpvalstybinis poveikis

15. pažymi, kad skirtingi požiūriai į reglamentavimą ES turi skirtingą poveikį ir kad prostitucija užsiimančių moterų teisės ir apsauga įvairiose ES valstybėse narėse skiriasi; pabrėžia, kad vidutiniškai 70 proc. prostitucija užsiimančių asmenų ES yra moterys migrantės ir kad prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais dažniausiai daro poveikį moterims ir mergaitėms, atvykstančioms iš Europos Sąjungos rytų;

16. pabrėžia, kad dėl skirtingų taisyklių kai kuriose ES valstybėse narėse yra daugiau prekybos žmonėmis aukų nei kitose ir kad laisvas judėjimas ES padeda perkelti žmones iš vienos rinkos į kitą;

Poveikis lyčių lygybei ir moterų teisėms

17. pabrėžia, kad lyčių požiūriu specifinis prostitucijos pobūdis atspindi ir atkartoja vyraujančius galios santykius; pabrėžia, kad prostitucija ir seksualinis išnaudojimas yra nevienodo požiūrio į moteris ir vyrus priežastis ir padarinys ir atkartoja bei įtvirtina stereotipus, susijusius su moterimis ir vyrais;

18. pabrėžia skirtingą įvairių reglamentavimo priemonių poveikį vyrams, jaunimui ir visai visuomenei;

Valstybių narių ir ES vaidmuo

19. pabrėžia valstybių narių pareigą saugoti moterų teises ir fizinę neliečiamybę bei skatinti lyčių lygybę ir pabrėžia ES vaidmenį tai daryti tarptautinėje bendruomenėje ir užtikrinti vienodą apsaugą ir lygias teises visose valstybėse narėse;

20. ragina valstybes nares imtis veiksmų prevencijos, prostitucija užsiimančių asmenų dekriminalizavimo, pasitraukimo iš šios veiklos programų, paklausos mažinimo, klientų baudimo, destigmatizacijos ir stereotipų panaikinimo srityse; ragina valstybes nares mažinti paklausą, kartu apsaugant moteris ir jų teises, nutraukti prostitucija užsiimančių

asmenų kriminalizavimą ir stigmatizaciją, taip pat užtikrinti pasitraukimo strategijas ir besąlygišką prieigą prie socialinės apsaugos sistemų ir reintegracijos;

21. ragina valstybes nares užtikrinti, kad už sekso paslaugų prašymą, priėmimą arba gavimą mainais už užmokestį, pažadą sumokėti, naudą natūra arba pažadą suteikti tokią naudą būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką;

22. ragina valstybes nares imtis priemonių siekiant kovoti su ekonominėmis, socialinėmis ir kultūrinėmis prostitucijos priežastimis, kad moterys, patiriančios skurdą, socialinę atskirtį, diskriminaciją ir migraciją, nenukentėtų nuo tokio išnaudojimo;

23. ragina imtis konkrečių priemonių siekiant padėti prostitucija užsiimančioms moterims siekti socialinės ir profesinės reintegracijos; ragina tokias pasitraukimo iš prostitucijos programas įgyvendinti palaipsniui, remti moteris jų asmeninėje kelionėje ir pripažinti žmogiškąjį potencialą, specialiai pritaikant profesinio mokymo ir tęstinio švietimo programas, kad į tai būtų atsižvelgta;

24. ragina teikti visapusišką psichologinę, medicininę ir socialinę bei ekonominę paramą aukoms ir šią patirtį išgyvenusiems asmenims;

°

° °

25. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Šiuo metu daugelyje valstybių narių ir visame pasaulyje vyksta diskusijos prostitucijos ir jos reglamentavimo klausimais. Nuostatai, kurie įvairiose valstybėse narėse skiriasi, lemia skirtingas realijas ir poveikį prostitucija užsiimantiems asmenims, kelia nusivylimą ir neatitinka šių žmonių poreikių ir individualių aplinkybių.

Ši tema iš esmės yra tiesiogiai susijusi tik su nedideliu skaičiumi visuomenės narių, ji aptariama labai emociškai, kartais net negailestingai. Atsižvelgiant į tai, kad prostitucija, jos išnaudojimas ir prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais yra vis dažnesni, su lytimi susiję ir pasauliniai reiškiniai, darantys poveikį mūsų visuomenėse labiausiai diskriminuojamiems asmenims, turime užtikrinti, kad šioje diskusijoje daugiausia dėmesio būtų skiriama moterų teisėms. Be to, turime pripažinti: visame pasaulyje į prostituciją įtraukiamos pažeidžiamiausios visuomenėje moterys ir mergaitės. Be to, žinome, kad labiausiai marginalizuoti asmenys tokioje padėtyje atsiduria ne savo laisvu apsisprendimu, o dažnai dėl skaudaus alternatyvų trūkumo kapitalistinėje ir patriarchalinėje visuomenėje. Akivaizdus prostitucijos normalizavimas daugelyje valstybių narių slepia prievartos, manipuliavimo, smurto ir išnaudojimo realybę. Jis slepia tai, kad pasinaudojant moterų kalbos įgūdžių stoka, nesaugia padėtimi, skurdu ir socialine atskirtimi jos įtraukiamos į prostituciją, kad vyrai galėtų naudotis jų kūnais. Naujame tyrime, kuriame buvo apklausti sekso paslaugomis besinaudojantys klientai Vokietijoje, nustatyta, kad dauguma tokių paslaugų pirkėjų žino, kad prostitucija užsiimančios moterys tokioje padėtyje atsidūrė ne savo laisva valia ir ne savo noru. Be to, tai rodo, kad tai jų netrikdo, jie linkę nekreipti dėmesio į moterų padėtį arba tai netgi suteikia jiems papildomą galios jausmą.

Prostitucija yra smurto forma ir lyčių nelygybės priežastis bei padarinys. Lyčių požiūriu specifinis prostitucijos pobūdis atspindi mūsų visuomenėje vyraujančius galios santykius. Prostitucija atkuria ir palaiko stereotipus apie moteris ir vyrus. Tai apima įsitikinimą, kad moterų ir mergaičių kūnai turi būti parduodami, kad patenkintų vyrų sekso poreikį, ir įsitikinimą, kad vyrai privalo turėti ir turi teisę tenkinti savo seksualinius poreikius su kitu asmeniu. Tai taip pat turi aiškų poveikį lyčių lygybei ir tolesniam moterų teisių įgyvendinimui.

Prostitucija taip pat daro tarpvalstybinį poveikį moterims, jų teisėms ir lyčių lygybei, todėl šią problemą reikia spręsti kolektyviai Europos lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad moterys visur turėtų vienodas teises ir apsaugą, nes skaičiai rodo, kad prostitucija užsiimančios moterys vis dažniau patiria smurtą ir išnaudojimą. Jų sveikatos padėtis yra ypač bloga, palyginti su kitais gyventojais. Prie to taip pat prisideda ir jų stigmatizavimas, kuris tęsiasi nepaisant to, ar prostitucija yra įteisinta, ar ne. Destigmatizuojamas tik pirkimo aspektas ir iš kito asmens prostitucijos gaunamas pelnas. Tačiau prostitucija užsiimantys žmonės ir toliau yra marginalizuoti ir stigmatizuojami. Be to, jiems trukdoma naudotis savo pagrindinėmis teisėmis.

Taip pat esama tam tikrų prostitucijos ir organizuoto nusikalstamumo sąsajų, pavyzdžiui, prekyba žmonėmis, prekyba narkotikais ir t. t. Žinome, kad šalyse, kuriose sąvadavimas ir sekso paslaugų pirkimas dekriminalizuotas ir kurios turi atitinkamą teisinę infrastruktūrą, sudaromos palankesnės sąlygos prekybai pažeidžiamomis moterimis ir nepilnamečiais seksualinio išnaudojimo tikslais ir ji skatinama.

Mums reikia Europos masto požiūrio, kad prostitucijos paklausa ir rinka nepersikeltų tiesiog į kitą valstybę narę ir kad būtų galima užtikrinti moterų teises tarpvalstybiniu mastu ir visas moteris būtų galima apsaugoti nuo išnaudojimo.

Prostitucija užsiimančių asmenų kriminalizavimas negali būti tinkamas sprendimas. Tai tik lemia teisinio saugumo stoką, nuolatinę policijos ir patraukimo atsakomybėn grėsmę, prostitucija užsiimančių žmonių papildomą pažeidžiamumą ir stigmatizaciją bei neigiamą poveikį jų sveikatai ir saugai, taip pat dėl to kylančius sunkumus kreiptis į paramos tarnybas ir galimybių naudotis pagrindinėmis teisėmis trūkumą. Todėl atėjo laikas valstybėms narėms imtis priemonių prevencijos, prostitucija užsiimančių asmenų dekriminalizavimo srityse, kartu remiant pasitraukimo iš prostitucijos ir reintegracijos programas, destigmatizavimą ir stereotipų mažinimą, be to, neturėtų būti vengiama bausti klientų, nes galiausiai būtent sekso paslaugų paklausa yra išnaudojimo prostitucijoje pagrindas. Prekyba moterimis yra patraukli dėl paklausos. Paklausai naudingas pažeidžiamumas ir alternatyvų trūkumas. Ir paklausa įteisina nelygybės ir išnaudojimo sistemą, kurioje moterys ir vaikai yra pagrindinės aukos.

Feminizmas – tai kova su sistema, prieš patriarchiją. Ši kova visuomet provokuoja protestus. Tai, kad neprotestuojama prieš sąvadavimo legalizavimą ir sekso paslaugų pirkimą, turėtų priversti mus susimąstyti.